

RS § 336 Budget 2024-2026

Ärendenummer: RS 2023/7
Paragraf föregående instans: AU § 234

Regionstyrelsens förslag till regionfullmäktige

- Driftbudget 2024 fastställs.
- Skattesatsen lämnas oförändrad.
- 127 miljoner kronor av resultatutjämningsreserven används 2024.
- Regionfullmäktiges direktiv och rekommendationer till nämnderna godkänns.

Reservation

Eva Nypelius (C), Johan Malmros (C), Fredrik Gradelius (C), Saga Carlgren (V), Johan Asplund (KD) och Jennifer Medin (MP) reserverar sig mot beslutet i punkt 1-3.

Regionstyrelsens beslut

- Regiondirektören ges i uppdrag att ta fram (olika) förslag för att genomföra 1 % effektivisering i snitt per år, utifrån lärdomar av tidigare effektiviseringsprogram.
- Regiondirektören ges i uppdrag att återkomma med en samlad beskrivning av det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet och vilken kapacitet Region Gotland har och eventuellt skulle behöva för att nå ut i detta arbete på individnivå.
- Regiondirektören ges i uppdrag att återkomma till regionstyrelsen med beskrivning och plan för hur Region Gotland kan förebygga och stärka motståndskraften mot organiserad brottslighet.

Sammanfattning

Region Gotland befinner sig, liksom alla andra regioner och de flesta kommuner i ett exceptionellt ekonomiskt läge. Den höga inflationen har, förutom höga priser på varor och tjänster, medfört kraftigt höjda pensionskostnader både 2023 och 2024.

Tidigare års starka resultat har bidragit till att den ekonomiska ställningen har stärkts vilket även har möjliggjort avsättning till resultatutjämningsreserven. Den uppgick till 364 mnkr vid bokslutet 2022.

Enligt kommunallagen ska budgeten alltid upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna. Undantag får göras enstaka år i den utsträckning som medel från en resultatutjämningsreserv (RUR) kan tas i anspråk eller om det finns synnerliga skäl. I det upprättade budgetförslaget föreslås att 127 miljoner kronor används av resultatutjämningsreserven 2024.

I plankalkylen har åren 2024-2026 reviderats enligt oktobers skatteprognos från SKR, uppdatering av finansförvaltningen och finansnettot utifrån ny pensionsprognos från augusti. Jämfört med den budget och resultatplan som regionfullmäktige beslutade om i juni beräknas skatteintäkterna bli i princip oförändrade. (+8 mnkr 2024, +17 mnkr 2025 och 0 mnkr 2026). I regeringens budgetproposition kom information om att de generella statsbidragen till kommuner och regioner ökar. Den ökningen tillsammans med vissa andra förändringar innebär att bidragen beräknas bli högre alla år. (+60 mnkr 2024, +55 mnkr 2025 och +55 mnkr 2026).

Reavinster och exploateringsvinster har upptagits med 10 mnkr var per år, dvs totalt 20 mnkr per år. Pensionsprognosen från augusti visar att kostnaden blir något lägre 2024 men högre 2025 jämfört med beräkningar gjorda våren 2023.

På grund av det exceptionella läget beslutade regionfullmäktige i juni inte om några ramtillskott utöver personalkostnadskompensation, resursfördelningsmodell och indexökningar på interna priser och externa avtal. I liggande förslag till budget föreslås ramtillskott till nämnderna på 100,4 miljoner kronor.

Det budgeterade resultatet för 2024 beräknas efter dessa justeringar uppgå till minus 127 miljoner kronor för att 2025 och 2026 öka och närma sig 2 % av skatteintäkter och utjämningsbidrag.

Inga förändringar föreslås avseende investeringsbudget eller exploateringsbudget.

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att de kraftigt ökade pensionskostnaderna är av tillfällig karaktär och inte en permanent högre kostnadsnivå som regionen långsiktigt behöver anpassa sig till. Dessa kostnadsökningar har inte heller någon likviditetspåverkan. Att i verksamheten tillfälligt genomföra nedskärningar 2024 för att sedan växla upp igen innebär stora negativa konsekvenser för verksamheten men även för invånarna. Förutom minskat utbud, som är förenat med risker på kort sikt, kan en tillfällig neddragning även leda till mer långtgående konsekvenser, exempelvis inom kompetensförsörjningen där det redan idag finns utmaningar.

Det finns ändå osäkerheter i den långsiktiga prognosen inte minst avseende inflationens utveckling och hur arbetsmarknaden utvecklas. De prisökningar som idag ses på varor och tjänster kommer vi att behöva anpassa oss till och hantera i ekonomin. Regiondirektören föreslås få i uppdrag att ta fram olika förslag för att genomföra 1 % effektivisering i snitt per år. Detta är inte inräknat i kalkylen för 2025 och 2026. Om effektiviseringar kan genomföras är den ekonomiska situationen framåt mer gynnsam. Nämndernas förmåga att anpassa verksamheten till den budget som är beslutad blir avgörande för hur resultat och ekonomisk ställning utvecklas.

Bedömning

God ekonomisk hushållning handlar om att styra ekonomi och verksamhet både i ett kortare och i ett längre tidsperspektiv. Begreppet god ekonomisk hushållning har både ett finansiellt och ett verksamhetsperspektiv. Det fleråriga perspektivet är viktigare än det enskilda räkenskapsåret.

Det finansiella perspektivet innebär bland annat att varje generation själv ska bära kostnaderna för den service den konsumerar, så att ingen generation ska behöva betala för det som en tidigare generation har förbrukat.

Verksamhetsperspektivet tar sikte på regionens förmåga att bedriva sin verksamhet på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt. Det bedöms inte som möjligt att klara stora kostnadsökningar för pensioner utan att det får stora negativa effekter för verksamheten och invånarna.

De kraftigt ökade pensionskostnaderna bedöms vara av tillfällig karaktär och inte en permanent högre kostnadsnivå som regionen långsiktigt behöver anpassa sig till. Dessa kostnadsökningar har inte heller någon likviditetspåverkan. Att i verksamheten tillfälligt behöva genomföra nedskärningar 2024 för att sedan växla upp igen innebär stora negativa konsekvenser för verksamheten men även för invånarna. Förutom minskat utbud, som är förenat med risker på kort sikt, kan en tillfällig neddragning även leda till mer långtgående konsekvenser, exempelvis inom kompetensförsörjningen där det redan idag finns utmaningar. De prisökningar som idag ses på varor och tjänster kommer vi att behöva anpassa oss till och hantera i ekonomin. Regionstyrelseförvaltningen bedömer att regionens finansiella ställning är stark, även om 2023 års förväntade balanskravsunderskott kommer att innebära påfrestning på ekonomin. Låneskulden är förhållandevis låg. Den genomsnittliga räntan är 2,15 procent och den genomsnittliga räntebindningstiden är 3 år vilket gör att det inte finns någon omedelbar risk för ökade räntekostnader.

I det budgetförslag som nu finns upprättat är det budgeterade resultatet minus 127 miljoner kronor för 2024. Utifrån nu tillgängliga prognoser beräknas därefter resultatet för 2025 landa på + 86 miljoner kronor och för 2026 på + 128 miljoner kronor. Det ser alltså ut som om det blir bättre 2025 och 2026. Men det finns en del osäkerheter i prognoserna, inte minst inflationens utveckling. Regiondirektören har fått i uppdrag att ta fram olika förslag för att genomföra 1 % effektivisering i snitt per år. Detta är inte inräknat i kalkylen framåt. Om effektiviseringar kan genomföras är den ekonomiska situationen framåt mer gynnsam.

Det finns 364 miljoner kronor avsatt i resultatutjämningsreserven. Region Gotland planerar att använda 127 miljoner kronor av den 2024. Slutligt beslut om disposition av resultatutjämningsreserven fattas av regionfullmäktige i samband med beslut om årsredovisningen 2024.

Det är viktigt att poängtera att nämnderna med det här förslaget får tydliga budgetförutsättningar för 2024. Nämndernas förmåga att anpassa verksamheten till den beslutade budgeten blir avgörande för den ekonomiska ställningen vid årets slut.

Ärendets behandling under mötet

Ulrika Jansson, ekonomidirektör, Mikael Wollbo, finans- och redovisningschef, regionstyrelseförvaltningen närvarar vid behandlingen av ärendet.

Meit Fohlin (S) yrkar på driftbudget enligt förslag från S och M (arbetsutskottets förslag) som visar på en budget med beräknat resultat på -127 miljoner kronor. Det planerade underskottet möts med medel ur resultatutjämningsreserven. *Se Bilaga 1*

Johan Malmros (C) yrkar på egen driftbudget som visar på en budget med beräknat resultat på -127 miljoner kronor. Det planerade underskottet möts med medel ur resultatutjämningsreserven. *Se Bilaga 2*

Saga Carlgren (V) yrkar på egen driftbudget som visar på en budget med beräknat resultat på -148 miljoner kronor. Det planerade underskottet möts med medel ur resultatutjämningsreserven. *Se Bilaga 3*

Johan Asplund (KD) yrkar på egen driftbudget som visar på en budget med beräknat resultat på -127 miljoner kronor. Det planerade underskottet möts med medel ur resultatutjämningsreserven. *Se Bilaga 4*

Jennifer Medin (MP) yrkar på egen driftbudget som visar på en budget med beräknat resultat på -127 miljoner kronor. Det planerade underskottet möts med medel ur resultatutjämningsreserven. Jennifer Medin (MP) yrkar vidare att skattesatsen höjs med 20 öre. *Se Bilaga 5*

Ordförande ställer proposition på Johan Malmros (C) yrkande, Saga Carlgrens (V) yrkande, Johan Asplunds (KD) yrkande, Jennifer Medins (MP) yrkande och arbetsutskottets förslag och finner att arbetsutskottets förslag bifalls.

Votering begärs. Ordförande utser arbetsutskottets förslag som huvudförslag. För att utse motförslag till huvudförslaget ställer ordförande proposition på Johan Malmros (C) yrkande, Saga Carlgrens (V) yrkande, Johan Asplunds (KD) yrkande och Jennifer Medins (MP) yrkande och finner att Johan Malmros (C) yrkande utses som motförslag.

I omröstningen gäller ja-röst för arbetsutskottets förslag och nej-röst för Johan Malmros (C) yrkande om driftbudget.

Omröstningen ger 8 ja-röster: Andreas Unger (M), Filip Reinhag (S), Håkan Ericsson (S), Thomas Karlström (S), Oscar Lindster (S), Mikael Blad (M), Mariette Nicander (M) och ordförande Meit Fohlin (S), 4-nej röster: Eva Nypelius (C), Johan Malmros (C), Fredrik Gradelius (C) och Johan Asplund

(KD) samt 3 som avstår: Saga Carlgren (V), Jennifer Medin (MP) och Lars Engelbrektsson (SD).

Regionstyrelsen beslutar om driftbudget enligt arbetsutskottets förslag och att 127 miljoner kronor av resultatutjämningsreserven används 2024. Skattesatsen förblir oförändrad.

Eva Nypelius (C), Johan Malmros (C), Fredrik Gradelius (C), Saga Carlgren (V), Johan Asplund (KD) och Jennifer Medin (MP) reserverar sig till förmån för eget förslag.

Driftbudget 2024 (mnkr)

A. Personalkompensation	
Generell personalkostnadskompensation	133,5
Summa personalkostnadskompensation	133,5
B. Resursfördelningsmodeller	
Resursfördelningsmodell BUN	3,5
Resursfördelningsmodell GVN	9,3
Resursfördelningsmodell HSN	50,3
Resursfördelningsmodell SON	32,4
Summa Resursfördelningsmodell	95,5
C. Externa avtal och interna prishöjningar	
Externa avtal	54,7
Interna priser regionstyrelseförvaltningen	4,5
Interna priser teknikförvaltningen (försörjningsavdelningen)	6,8
Förändring internhyra 7,8 %	34,1
Summa Externa avtal och interna priser	100,1
D. Effektiviseringar	

Regionstyrelsen, regionstyrelseförvaltningen	-4,0
Regionstyrelsen, räddningstjänsten	0,0
Tekniska nämnden	-1,0
Miljö- och byggnämnden	0,0
Barn- och utbildningsnämnden	-8,5
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	-2,5
Socialnämnden	-15,0
Hälso- och sjukvårdsnämnden	-21,0
Summa effektivisering	-52,0
E. Ramtillskott	
RS, regionstyrelsen	
EU-val	1,5
Ökade måltidskostnader	4,0
Gotlandsveckan	0,3
Brottsförebyggande arbete	0,8
Resurscentrum konst	0,3
Förstärkning Kultur- och fritid	1,5
Räddningstjänsten	3,0
TN, Tekniska nämnden	
Indexökning kollektivtrafik	13,0
Utbyte drivmedel	1,0
Klimatanpassning	1,0
Åtgärder luftkvalitet	1,0
BUN, Barn- och utbildningsnämnden	
Anpassad skola	5,4

Utökad hyra Väskinde/Alléskolan	6,5
Omsorg kväll och helg	1,5
SON, Socialnämnden	
Lönesatsning nya undersköterskor	4,6
LSS	15,0
HSN, Hälso- och sjukvårdsnämnden	
Kostnadsökningar	40,0
Summa ramtillskott	100,4
F. Övriga förändringar	
Höjning internränta	7,0
Tidigare beslutade anslag	2,0
Summa övriga förändringar	9,0
Summa justeringar (A+B+C+D+E+F)	386,5
Budgeterat resultat 2024	-127
Användande av resultatutjämningsreserv	127
Balanserat resultat	0

Meit Fohlin (S) yrkar bifall till arbetsutskottets tre förslag till uppdrag.

Regiondirektören ges i uppdrag att ta fram (olika) förslag för att genomföra 1 % effektivisering i snitt per år, utifrån lärdomar av tidigare effektiviseringsprogram.

Regiondirektören ges i uppdrag att återkomma med en samlad beskrivning av det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet och vilken kapacitet Region Gotland har och eventuellt skulle behöva för att nå ut i detta arbete på individnivå.

Regiondirektören ges i uppdrag att återkomma till regionstyrelsen med beskrivning och plan för hur Region Gotland kan förebygga och stärka motståndskraften mot organiserad brottslighet.

Saga Carlgren (V) yrkar att det i uppdrag nummer 1 tydligt ska redovisas huruvida förslagen innebär effektiviseringar och i förekommande fall huruvida de innebär nedskärningar eller kvalitetssänkningar.

Saga Carlgren (V) yrkar bifall till uppdrag nummer 2 och 3.

Ordförande ställer proposition på arbetsutskottets förslag och Saga Carlgrens tilläggsyrkande och finner att arbetsutskottets förslag bifalls.

Saga Carlgren (V) yrkar att regiondirektören får i uppdrag att redovisa hälsofrämjande och förebyggande åtgärder som kan dämpa kostnadsutvecklingen i ett längre tidsperspektiv.

Meit Fohlin (S) yrkar avslag på Saga Carlgren (V) yrkande.

Ordförande ställer proposition på Saga Carlgrens yrkande och eget yrkande och finner att eget yrkande bifalls.

Johan Asplund (KD) yrkar att tekniska nämnden får i uppdrag att utreda hur Bussiga kortet kan utökas till att också gälla stadstrafiken, och vad det ger för eventuella ekonomiska konsekvenser för Region Gotland. Återrapportering sker till regionstyrelsen i april 2024.

Meit Fohlin (S) yrkar avslag på Johan Asplund (KD) yrkande.

Ordförande ställer proposition på Johan Asplunds yrkande och eget yrkande och finner att eget yrkande bifalls.

Meit Fohlin (S) yrkar bifall till regionstyrelseförvaltningens förslag att regionfullmäktiges direktiv och rekommendationer till nämnderna godkänns.

Ordförande ställer proposition på regionstyrelseförvaltningens förslag och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionfullmäktiges direktiv och rekommendationer till nämnderna.

Plankalkyl 2024-2026

Ramberäkning med fördelad driftbudget per nämnd 2024 och plan 2025-2026

Finansförvaltningsbudget för 2024 samt plan 2025-2026

Resultatplan 2024-2026

Finansplan 2024-2026

Balansplan 2024-2026

Regionstyrelseförvaltningen tjänsteskrivelse 2023-10-13

Skickas till

Samtliga nämnder

RS § 336**Budget 2024-2026** Bilaga

§ 336:1

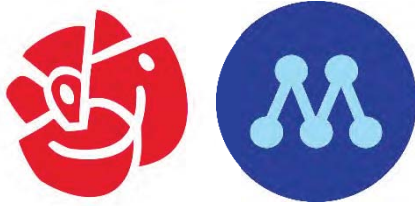
Meit Fohlin (S) yrkar på följande driftbudget för S och M

Driftbudget 2024 (mnkr)

A. Personalkompensation	
Generell personalkostnadskompensation	133,5
Summa personalkostnadskompensation	133,5
B. Resursfördelningsmodeller	
Resursfördelningsmodell BUN	3,5
Resursfördelningsmodell GVN	9,3
Resursfördelningsmodell HSN	50,3
Resursfördelningsmodell SON	32,4
Summa Resursfördelningsmodell	95,5
C. Externa avtal och interna prishöjningar	
Externa avtal	54,7
Interna priser regionstyrelseförvaltningen	4,5
Interna priser teknikförvaltningen (försörjningsavdelningen	6,8
Förändring internhyra 7,8 %	34,1
Summa Externa avtal och interna priser	100,1
D. Effektiviseringar	
Regionstyrelsen, regionstyrelseförvaltningen	-4,0
Regionstyrelsen, räddningstjänsten	0,0

Tekniska nämnden	-1,0
Miljö- och byggnämnden	0,0
Barn- och utbildningsnämnden	-8,5
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	-2,5
Socialnämnden	-15,0
Hälso- och sjukvårdsnämnden	-21,0
Summa effektivisering	-52,0
E. Ramtillskott	
RS, regionstyrelsen	
EU-val	1,5
Ökade måltidskostnader	4,0
Gotlandsveckan	0,3
Brottsförebyggande arbete	0,8
Resurscentrum konst	0,3
Förstärkning Kultur- och fritid	1,5
Räddningstjänsten	3,0
TN, Tekniska nämnden	
Indexökning kollektivtrafik	13,0
Utbyte drivmedel	1,0
Klimatanpassning	1,0
Åtgärder luftkvalitet	1,0
BUN, Barn- och utbildningsnämnden	
Anpassad skola	5,4
Utökad hyra Väskinde/Alléskolan	6,5
Omsorg kväll och helg	1,5

SON, Socialnämnden	
Lönesatsning nya undersköterskor	4,6
LSS	15,0
HSN, Hälso- och sjukvårdsnämnden	
Kostnadsökningar	40,0
Summa ramtillskott	100,4
F. Övriga förändringar	
Höjning internränta	7,0
Tidigare beslutade anslag	2,0
Summa övriga förändringar	9,0
Summa justeringar (A+B+C+D+E+F)	386,5
Budgeterat resultat 2024	-127
Användande av resultatutjämningsreserv	127
Balanserat resultat	0

LÅNGSIKTIGT ANSVAR I EN SVÅR TID

Det går bra för Gotland på många sätt, trots att det säkerhetspolitiska och ekonomiska läget är instabilt och påverkar oss och omvärlden. Vi ser en positiv befolkningsutveckling, hög sysselsättning, låg arbetslöshet och ökad skattekraft. Företag inom olika branscher etablerar sig, vilket visar att marknaden tror på Gotland och ser utvecklingskraften i det gotländska samhället.

Globala utmaningar får stora konsekvenser även på Gotland. Det medför att vi alltid måste arbeta långsiktigt strategiskt och agera i samspel med vår omvärld. Arbetet med den regionala utvecklingsstrategin Vårt Gotland 2040 sker brett i det gotländska samhället och genom samhandling ska vi nå målen i Agenda 2030. Mycket kraft läggs tillsammans med aktörer runtom på ön för att förbättra förutsättningarna på Gotland. Region Gotlands medborgarundersökning visar också att gotlänningar trivs och rekommenderar Gotland som plats att bo, leva och verka på.

Socialdemokraterna och Moderaterna tar tillsammans ansvar för Gotlands utveckling. I oroliga tider med krig i vårt närområde och en försämrad säkerhetspolitisk situation som följd, en inflation som påverkar hela den svenska ekonomin och behovet av en skyndsam hållbar omställning är det viktigt med ett stabilt politiskt styre som skapar förutsättningar för Gotland att fortsätta utvecklas i en positiv riktning.

Omvärldsläget

Globalt ser vi ett exceptionellt ekonomiskt läge. År av pandemi och Rysslands anfallskrig mot Ukraina har satt hela världen i ett nytt läge. Vi ser en inflationsutveckling som brett ut sig sedan början av 2022 och två år av svagare global tillväxt 2023–2024.

I Sveriges kommuner och regioners (SKR) ekonomirapport från maj konstaterades att vi nu står inför ”ett av de tuffaste lägen den kommunala och regionala ekonomin befunnit sig i där gigantiska underskott eller plågsamma nedskärningar väntar.” SKR har varit tydliga med att underskottet i kommuner och regioner uppgår till ca 30 miljarder 2024. Värst är läget i regionerna där samtliga räknar med underskott 2023 och 2024.

Orsakerna till det ekonomiska krisläget är enligt SKR:s ekonomiska rapport:

- Fördubblade pensionskostnader
- Skenande priser
- Realt fallande värde på skatteintäkterna
- Realt urholkat värde på statsbidragen
- Högt demografiskt tryck
- Snabbt höjda räntekostnader

Detta påverkar Region Gotland på många olika sätt. Pensionskostnaderna slår hårt – för Gotlands del har dessa ökat med mer än 400 miljoner på två år. Den höga inflationen märks påtagligt inom regionens verksamheter och ger upphov till utmaningar på såväl kort som lång sikt. Ökade kostnader ses bland annat inom el, uppvärmning, materiel, livsmedel, läkemedel och bränsle. Kostnaderna ökar dessutom mer än intäkterna då statsbidragen både går ner och urholkas.

SKR har under mer än 15 års tid varit tydliga med att statsbidragen borde vara värdesäkrade mot priser, löner och demografi (så som det är i de andra nordiska länderna). Eftersom prisökningar och ökad befolkning stärker statens reformutrymme är det rimligt att kommuner och regioner får ”sin andel” av statens budgetutrymme som uppstår genom inflation.

Behovet i kommun- och regionsektorn är enligt SKR således uppemot 30 miljarder. I höstens statsbudget kom 10 miljarder i generella statsbidrag, vilket ger 65 miljoner kronor till Region Gotland.

Kostnadsutjämning

En parlamentarisk utredning har tillsats för att säkerställa likvärdiga förutsättningar i hela landet. Syftet med utredningen är att se över att den kommunalekonomiska utjämningen ger kommuner och regioner likvärdiga ekonomiska förutsättningar att tillhandahålla välfärd och annan kommunal service, trots skillnader i skattekraft och strukturella förutsättningar.

Här sticker Gotland ut. Gotland är landets i särklass minsta region (mindre än hälften så stor som den näst minsta; Jämtland-Härjedalen) samtidigt som vi är landets enda ö-region. Kombinationen är en utmaning. Dessutom är vi region och kommun i ett, och vi ser tydligt att det regionala hälso- och sjukvårdsuppdraget riskerar tränga undan vår förmåga att vara en väl fungerande kommun.

Boende på Gotland ska ha rätt till samma vård som boende i andra regioner. Det ställer särskilda krav. Vi måste ha en akutmottagning och en förlossning och med det kommer jourlinjer och verksamheter som en befolkning på ca 61 000 invånare inte kan bära ekonomiskt. Det är samtidigt sådant som vi aldrig kan välja bort. Dessutom gör det säkerhetspolitiska läget att vi ställs inför helt nya krav på krisberedskap.

Region Gotland har låtit analysera vad merkostnaderna kopplat till vårt geografiska läge är. Där ser vi att för vår hälso- och sjukvård är vi underfinansierade med 275 miljoner per år. Det är resurser som behöver tillkomma inom ramen för utredningen eller på annat riktat vis för att säkerställa att Gotland har en vård i paritet med resten av landet. För att Gotland långsiktigt ska klara att bära det ekonomiska ansvaret för sjukvården krävs ett ökat statligt ansvar.

Samtidigt ser vi att systemet med utjämning inom kollektivtrafiksystemet missgynnar Gotland då ersättningen idag baseras på antalet passerande över kommungränsen. Då Gotland är en isolerad kommun och arbetsmarknadsregion kostar det oss i dagsläget omkring 90 miljoner kronor per år som vi betalar in till systemet.

Region Gotlands möjlighet att upprätthålla välfärden påverkas alltså i mycket hög grad av ö-läget. De andra nordiska länderna och många länder inom EU har en särskild ö-politik som ska bidra till att öar ska få samma möjlighet till utveckling och tillväxt som andra regioner. Sverige saknar det. EU har tydligt pekat ut att ö-politik är nationers ansvar att ha. Sverige måste anamma det. Region Gotland jobbar intensivt med den bristen, exempelvis inom projekt ihop med OECD och EU DG Regio.

Långsiktigt finansiellt ansvar

Region Gotland ska ha en långsiktigt hållbar ekonomi. Inför budgetavstämningen har därför en långsiktig finansiell analys tagits fram och som har legat till grund för många av de avvägningar som gjorts i 2024 års budgetförslag och även inför kommande år.

Den 10-åriga analysen visar, vilket vi är väl medvetna om, att 2023 och 2024 är två exceptionellt utmanande år. Även om 2025 fortfarande är ett osäkert år utifrån världsläget, inflationen och därmed höga pensionskostnader, så visar den treåriga plankalkyl som hör budgetförslaget till att redan då närmar sig det budgeterade resultatet målet om två procent. En resultatnivå som analysen visar behövs för att kunna möjliggöra nödvändiga investeringar.

I samband med att budgeten tas kommer vi även att anta nya långsiktiga finansiella mål för Region Gotland, som även de grundar sig i den 10-åriga finansiella analysen:

- Ett fortsatt årligt resultatmål om 2% av skatteintäkter och bidrag.
- Självfinansieringsgraden av investeringar i skattefinansierad verksamhet ska uppgå till 100%.
- Låneskulden ska inte överstiga 15% av skatteintäkter och bidrag.
- Soliditeten ska långsiktigt stärkas.

Enligt den långsiktiga finansiella analysen föreligger i kombination med resultatmålet även ett effektiviseringsbehov, för att kunna finansiera framtida investeringar. Med anledning av detta lägger vi i samband med budgeten även ett uppdrag om effektivisering på 1% i snitt per år att återkomma till budgetberedningen inför 2025.

Utgångsläge

Utifrån det beskrivna läget med en orolig omvärld, hög inflation med mycket stora pensionskostnader som följd, samt en kraftigt underfinansierad sjukvård är det positivt att Region Gotland trots detta lyckas bära kostnaderna och går mot ett positivt resultat för 2023 enligt delårsrapport 2. Nämnderna har dock fortsatt svårt att klara verksamheten inom budget och prognostiserar ett underskott om -159 miljoner.

I samband med vårens budgetberedning tog vi tillsammans, i bred politisk enighet, ansvar inför 2024 och gav förvaltningarna tydliga planeringsförutsättningar i form av full resursfördelning till skola, vård och omsorg, full personalkostnadskompensation, samt täckning för interna priser och externa avtal. Detta innebar ett beräknat underskott på 135 miljoner. Trots att inga äskanden om medel från nämnderna beviljades.

Redan tilldelat:

Generell personalkostnadsökning	134 miljoner
Resursfördelningsmodell	95 miljoner
Interna priser och externa avtal	107 miljoner
TILLSKOTT	286 miljoner → 4,6%
Effektivisering	-52 miljoner

Sedan i våras har skatteprognosen inför 2024 förbättrats, likaså har kostnaden för pensionstäckning sjunkit något, samt att vissa statsbidrag tillkommit. Behoven i

nämnderna är dock fortsatt stora, och beräknas till över 300 miljoner. Utgångsläget omöjliggör dock att i dagsläget möta de behoven.

Budget 2024

Region Gotland har över tid gjort goda resultat. Det är bra och ger goda förutsättningar att klara av 2023 och 2024 som är två avvikande år. Ingången för 2024 års budget är därför att stötta nämnderna för de kostnadsökningar som redan föreligger, medan satsningar i form av utökningar får vänta. Det är att ta ansvar för Region Gotlands verksamheter och medarbetare och även att ta ansvar för Region Gotlands ekonomi framåt. Gotländsk välfärd ska inte urholkas trots två svåra år.

Vi väljer att värna välfärden och personalen som är vår viktigaste resurs. Region Gotland måste satsa på medarbetarna, både för att fortsatt hålla en god kvalitet i verksamheterna och för att vara en attraktiv arbetsgivare, vilket behövs för att möta de kompetensförsörjningsutmaningar som vi står inför.

Socialdemokraterna och Moderaterna fattar därför beslut om en budget med ett beräknat resultat på -127 miljoner. Vi möter det planerade underskottet med medel ur vår resultatutjämningsreserv som uppgår till 364 miljoner. Därmed använder vi en tredjedel av medlen och har 237 miljoner kvar för framtiden.

Det som möjliggör att kunna budgetera med negativt resultat är att Region Gotland har en stark finansiell ställning i form av stort eget kapital och god soliditet, samt att vi har haft möjlighet att sätta av pengar i resultatutjämningsreserv.

God ekonomisk hushållning innebär att både styra på kort och lång sikt, där det längre generationsperspektivet är viktigare. Vi tar därför i detta exceptionella läge ansvar både för långsiktigt hållbar ekonomi samtidigt som vi fortsatt ska ha en välfärd av hög kvalitet.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

Den största utmaningen att klara kostnadsutvecklingen har Hälso- och sjukvården. Kostnadsökningen i svensk sjukvård är omfattande och utmaningarna stora. Under många år har beroendet av hyrpersonal vuxit sig allt större. Men även den medicintekniska utvecklingen har gått snabbt och vi kan idag göra allt mer för allt fler, vilket är en positiv utveckling där människor ges både direkt livsavgörande behandlingar men också en bättre livskvalitet.

Att bedriva sjukvård på Gotland är en utmaning. Att vara en ö med behov av akutsjukvård och förlossning på en relativt liten befolkning bidrar till stora merkostnader som vi inte kompenseras för i det nationella utjämningsystemet. För att Gotland långsiktigt ska klara det ekonomiska ansvaret för sjukvården krävs ett ökat statligt ansvar.

I vår budget skjuter vi till ytterligare 40 miljoner kronor till sjukvården. Det är ett tillskott för att parera de kostnadsökningar som drabbat sjukvården hårt. Kostnaderna för läkemedel, medicinteknik och hyrpersonal har ökat kraftigt som en följd av inflationen. Totalt är tillskottet historiskt högt (149 miljoner) och ändå kommer det inte räcka givet kostnadsutvecklingen, men vi undviker drastiska nedskärningar och skyddar patienter och vårdens personal från de värsta konsekvenserna. Sjukvården på Gotland ska präglas av hög kvalitet och god tillgänglighet även när statens tillskott inte räcker.

Teknikförvaltningen

Kollektivtrafiken får tillskott om 13 miljoner för att täcka för ökade kostnader som på grund av kostnadsutveckling och inflation tillkommer under 2024. Tillskottet innebär inga nya satsningar.

Socialdemokraterna och Moderaterna har höga ambitioner kopplat till klimat och miljö. För att byta ut bränsle i vår egen verksamhet behövs 1 miljon för att täcka för

kostnadsökningar. Vi behöver intensifiera arbetet med att få ner graden av skadliga partiklar i luften varför vi avsätter 1 miljon för arbetet med PM10.

Region Gotland kommer snart ha en antagen Klimatanpassningsplan. Gotlands läge och klimatförändringarna gör att arbetet med att verkställa planens intention behöver komma igång. Vi avsätter 1 miljon för det.

Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen

Förskolan har sett ett ökat behov av omsorg på kvällar och helger i takt med att inflationen stigit, dessutom har behovet av särskilt stöd ökat. Därför behövs ett tillskott om 1,5 miljoner.

Den anpassade skolan har ett ökat antal elever, vilket inte funnits kostnadstäckning för. Vi tillskjuter därför 5,4 miljoner i ramförstärkning.

Byggandet av nya Alléskolan och ny förskolebyggnad i Väskinde innebär 6,5 miljoner i höjda hyreskostnader, alltså kostnader som kommer att finnas och som behöver täckning för att inte belasta barn- och utbildningsnämndens budget ytterligare.

Socialförvaltningen

För att stärka äldreomsorgen har Region Gotland med hjälp av statsbidrag utbildat 200 nya undersköterskor, vilket är avgörande för att möta behoven hos en åldrande befolkning och äldreomsorgens kompetensförsörjning. Lika avgörande för att fler ska söka sig till och arbeta i äldreomsorgen är löner och villkor. Vi skjuter i vår budget till 4,6 miljoner kronor för att täcka lönepåslaget på 3000:- i månaden som de nyutbildade undersköterskorna får.

LSS (Lagen om Stöd och Service) har under lång tid varit underfinansierat. Gruppen i behov av insatser ökar i antal och kostnaderna likaså. Vi bygger nu två gruppbofästelser för

att möta ökningen men skjuter också till 15 miljoner för att ge socialnämnden möjlighet att möta behovet av insatser.

Regionstyrelseförvaltningen

Nästa år hålls val till Europaparlamentet. Kostnaden för att genomföra det är 1,5 miljoner, vilket är ett engångsanslag under 2024.

Kostnaderna för livsmedel har ökat kraftigt. Det märker vi i vår vardag när vi handlar mat och lika kraftigt slår livsmedelspriserna mot Region Gotland. För att inte tvingas till stora förändringar och försämringar i våra menyer i skola, vård och omsorg skjuter vi till 4 miljoner för att möta inflationens påverkan. Vi vill också se en fortsättning på Gotlandsveckan där gotländska livsmedel prioriteras och skjuter till medel för att möjliggöra den.

Region Gotland behöver förstärka arbetet med att motverka kriminalitet och öka tryggheten. Gotland har än så länge varit förskonat från den fruktansvärda situation som några kommuner på fastlandet fått genomlida med skjutningar och sprängningar kopplat till den organiserade brottsligheten. Den utvecklingen ska inte spridas till Gotland och därför stärker vi Region Gotlands brottsförebyggande arbete med 800 000 kronor.

Räddningstjänsten har länge dragits med underskott. För att åstadkomma en mer realistisk budget utifrån nuvarande utmaningar med att rekrytera deltidsbrandmän skjuter vi till 3 miljoner. Räddningstjänsten är en viktig del av tryggheten och civilförsvaret på Gotland och behöver ha förutsättningar för att bedriva sin verksamhet.

Inom kultur och fritid pågår ett intensivt arbete med att förstärka de båda områdena. Region Gotland har tillsammans med Gotlands Museum tagit fram en plan för bildkonstens utveckling. Första etappen i det arbetet innebär inrättandet av ett resurscentrum för konst. Bildkonsten har en stark historia på Gotland som behöver värnas framåt.

På fritidssidan pågår flera stora projekt. Nytt badhus, diskussioner om ny ishall samt ridsportens utveckling, för att nämna några. För att detta ska kunna bli verklighet krävs resurser för att arbeta med idrottens förutsättningar och utveckling. Kulturen och fritiden kräver noggrann och långsiktig planering och för att kunna genomföra det skjuter vi till 1,5 miljoner.

Socialdemokraternas och Moderaternas		
Driftbudget 2024 (mnkr)		
	BUDGET 2024	RF 230619
Personalkostnadskompensation		
Generell personalkostnadskompensation	133,5	133,5
Summa personalkostnadskompensation	133,5	133,5
Resursfördelningsmodeller		
Resursfördelningsmodell BUN	3,5	3,5
Resursfördelningsmodell GVN	9,3	9,3
Resursfördelningsmodell HSN	50,3	50,3
Resursfördelningsmodell SON	32,4	32,4
Summa resursfördelningsmodell	95,5	95,5
Externa avtal och interna prishöjningar		
Externa avtal	54,7	54,7
Interna priser regionstyrelseförvaltningen	4,5	4,5
Interna priser teknikförvaltningen (försörjningsavdelningen)	6,8	6,8
Förändring internhyra 7,8 %	34,1	34,1
Summa externa avtal och interna priser	100,1	100,1
Effektivisering		
Regionstyrelsen, regionstyrelseförvaltningen	-4,0	-4,0
Regionstyrelsen räddningstjänst	0,0	0,0
Tekniska nämnden	-1,0	-1,0
Miljö- och byggnämnden	0,0	0,0
Barn- och utbildningsnämnden	-8,5	-8,5
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	-2,5	-2,5
Socialnämnden	-15,0	-15,0
Hälsa- och sjukvårdsnämnden	-21,0	-21,0
Summa effektivisering	-52,0	-52,0
Ramtillskott		
RS EU-val	1,5	
Ökade måltidskostnader	4	
Gotlandsveckan	0,3	
Brottsförebyggande arbete	0,8	
Resurscentrum konst	0,3	
Förstärkning Kultur och fritid	1,5	

	Räddningstjänst	3	
TN	Indexökning kollektivtrafik	13	
	Utbyte drivmedel	1	
	Klimatanpassning	1	
	Åtgärder luftkvalitet	1	
BUN	Anpassad skola	5,4	
	Utökad hyra Väskinde/Alléskolan	6,5	
	Omsorg kväll och helg	1,5	
SON	Lönesatsning nya undersköterskor	4,6	
	LSS	15,0	
HSN	Kostnadsökningar	40,0	
	Summa ramtillskott	100,4	0,0
	Övriga förändringar		
	Höjning internränta	7,0	7,0
	Tidigare beslutade anslag	2,0	2,0
	Summa övriga förändringar	9,0	9,0
	Summa förändring budget 2024	402	286
	Preliminärt resultat före avstämningen	-27	-74
	Avsatt för utökning i resultatplanen (personalkostnadskompensation, prisökningsreserv, resursfördelning, effektivisering)	286	225
	Budgeterat resultat 2024	-127	-135
	Användande av resultatutjämningsreserv	127	
	Balanserat resultat	0	
	Resultatmål 2 % = 133 mnkr		

Plankalkyl 2024-2026

Utgångsläge planeringsförutsättningar RF juni 2023

(löpande priser, mnkr)

	Plan 2024*	Budget 2024**	Plan 2025*	Kalkyl 2025**	Plan 2026*	Kalkyl 2026**
1 Verksamhetens nettokostnader före avskrivningar	-6 400	-6 458	-6 449	-6 574	-6 701	-6 801
därav						
nämnderna	-6 475	-6 575	-6 562	-6 662	-6 654	-6 754
kapitalkostnader	332	332	338	338	346	346
finansförvaltningen	-257	-215	-40	-66	-18	-19
prisökningsreserv	0	0	-55	-55	-110	-110
personalkostnadsreserv	0	0	-130	-130	-265	-265
2 Avskrivningar	-332	-332	-338	-338	-346	-346
Verksamhetens nettokostnader	-6 732	-6 790	-6 787	-6 912	-7 047	-7 147
3 Skatteintäkter	4 801	4 809	5 023	5 040	5 262	5 262
4 Bidragsinkomster	1 946	2 006	1 969	2 024	2 009	2 064
därav						
kommun	1 013	1 039	1 021	1 044	1 044	1 067
region	741	773	756	786	773	803
Övriga statsbidrag	192	194	192	194	192	194
5 Finansiella poster						
Finansiella intäkter	5	5	5	5	5	5
Finansiella kostnader	-155	-157	-50	-71	-53	-56
8 Årets resultat (förändring av eget kapital)	-135	-127	160	86	176	128

RS § 336:2 **Budget 2024-2026**

Bilaga § 336:2

Johan Malmros (C) yrkar på följande driftbudget för C.

Driftbudget 2024 (mnkr)

A. Personalkompensation	
Generell personalkostnadskompensation	133,5
Summa personalkostnadskompensation	133,5
B. Resursfördelningsmodeller	
Resursfördelningsmodell BUN	3,5
Resursfördelningsmodell GVN	9,3
Resursfördelningsmodell HSN	50,3
Resursfördelningsmodell SON	32,4
Summa Resursfördelningsmodell	95,5
C. Externa avtal och interna prishöjningar	
Externa avtal	54,7
Interna priser regionstyrelseförvaltningen	4,5
Interna priser teknikförvaltningen (försörjningsavdelningen)	6,8
Förändring internhyra 7,8 %	34,1
Summa Externa avtal och interna priser	100,1
D. Effektiviseringar	
Regionstyrelsen, regionstyrelseförvaltningen	-4,0
Regionstyrelsen, räddningstjänsten	0,0

Tekniska nämnden	-1,0
Miljö- och byggnämnden	0,0
Barn- och utbildningsnämnden	-8,5
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	-2,5
Socialnämnden	-15,0
Hälso- och sjukvårdsnämnden	-21,0
Summa effektivisering	-52,0
E. Ramtillskott	
RS, regionstyrelsen	
EU-val 2024	1,5
Ökade måltidskostnader	
Ökade måltidskostnader och närproducerat	5,0
Gotlandsveckan	0,3
Brottsförebyggande arbete	1,3
Resurscentrum konst	
Förstärkning Kultur- och fritid	
Studieförbund	0,5
Räddningstjänsten Generellt ramtillskott	4,0
TN, Tekniska nämnden	
Indexökning kollektivtrafik	13,0
Underhåll enskilda vägar	1,8
Utbyte drivmedel	1,0
Klimatanpassning	1,0
Genomförandeåtgärder klimatomställning	1,0
Åtgärder luftkvalitet	1,0

BUN, Barn- och utbildningsnämnden	
Anpassad skola	
Anpassad skola, ökad närvaro elevhälsa, höjda resultat	10,0
Utökad hyra Väskinde/Alléskolan	6,5
Omsorg kväll och helg	
SON, Socialnämnden	
Lönesatsning nya undersköterskor	
Lönesatsningar undersköterskor, merkostnader familjehem, rimliga chefsområden	6,5
LSS – ramtillskott	15,0
HSN, Hälso- och sjukvårdsnämnden	
Generellt ramtillskott	30,0
MBN, Miljö- och byggnämnden	
Förstärkning öka byggande	1,0
Summa ramtillskott	100,4
F. Övriga förändringar	
Höjning internränta	7,0
Tidigare beslutade anslag	2,0
Summa övriga förändringar	9,0
Summa justeringar (A+B+C+D+E+F)	387
Budgeterat resultat 2024	-127
Användande av resultatutjämningsreserv	-127
Balanserat resultat	0

För ett tryggare Gotland

Centerpartiets budget 2024 för Region
Gotland

Centerpartiet

Inledning

I en utmanande tid presenterar Centerpartiet en budget som tar itu med de utmaningar Gotland står inför. Vi gör det väl medvetna om att en liberal och grön politik för tillväxt och livsresor är det som leder till framtidstro och livskraft över hela ön.

Alla kommuner och regioner brottas nu med att få ihop ekonomin. Orsaken är inflation, stigande priser och kraftigt höjda pensionskostnader. Gotlands utgångsläge är betydligt bättre än hos många andra.

Därför är det skönt att vi har den buffert som vi i Centerpartiet tillsammans med tidigare alliansstyret bidrog till under förra mandatperioden genom en god ekonomisk hushållning.

Alliansens goda arbete under förra mandatperioden la grunden för en grundtrygghet med stark och stabil ekonomi.

Det skapar nu förutsättningar för Centerpartiets satsningar på:

**Skolan, barn och unga,
Ökat bostadsbyggande över hela ön
Miljö, energi och klimatarbetet
Brottsförebyggande insatser
Studieförbunden
Närproducerade livsmedel**

Centerpartiet föreslår tillfälligt en minusbudget och undviker därmed drastiska förändringar på vård, skola och omsorg. Verksamheterna kompenseras för löneökningar, resursfördelningsmodellen för fler barn och äldre samt ökade kostnader för externa avtal samtidigt som vi genomför vissa satsningar och investeringar även under det krisår som väntar 2024. Gotland har hög sysselsättning och låg arbetslöshet, kombinerat med att inflyttningen av nya gotlänningar varit högre än väntat senaste året, vilket bidrar till ökade skatteintäkter.

Regeringens ovilja att stötta regioner och kommuner i dessa svåra tider tynger dock möjligheterna att fullt ut göra de satsningar som skulle behövas för att förhindra att barn- och unga hamnar i utanförskap, öka tryggheten i samhället och gå före i klimatarbetet. Centerpartiets budgetmotion till riksdagen skulle bland annat ha gett **89,9 miljoner mer till gotländsk skola.**

På längre sikt är det viktigt att gå tillbaka till en hållbar resultatnivå på minst 2 procent. En god ekonomi är nödvändigt för att säkra välfärden långsiktigt, och för att de stora investeringar vi behöver göra i skolor, äldreboenden och vårdlokaler framöver ska vara möjliga.

Nedan följer de förändringar som Centerpartiet föreslår i budget 2024 nu i höst utöver vad som redan beslutats i regionfullmäktige i juni.

Totalt så utökas budgeten med 386 mnkr trots de svåra tider vi är i. Det är en **utökning med drygt 6%** trots en återhållsam budget. Inom parentes den totala budgetutökningen per nämnd.

Regionstyrelsen inklusive räddningstjänsten (+33,1 miljoner)

5,3 miljoner extra på måltidsverksamheten för att kunna vara tydliga med att prioritera närproducerade livsmedel samt fortsätta med den uppskattade Gotlandsveckan.

Gotland har en styrka i våra gröna näringar och fantastiska livsmedel som vi ska värna om. Därför är det viktigt att regionen som en stor inköpare har tydliga ambitioner kring att öka närödlade livsmedel, vilket också har stor betydelse för samhällsutveckling och beredskap. Närödlade livsmedel minskar inte bara miljö- och klimatpåverkan genom kortare transporter, utan ger ju även färskare råvaror och bidrar till jobb i närområdet. Att öka mängden närproducerade livsmedel i regionens kök, tillsammans med att priserna på livsmedel har stigit gör att vi skjuter vi till 5 miljoner kronor till måltidsverksamheten, vilket är 1 miljoner mer än S&M-styret.

Även den mycket uppskattade Gotlandsveckan är ett sätt att uppmärksamma närproducerade livsmedel, samtidigt som det ger en stimulans och erkännande till de gotländska gröna och blå näringarna. Vi vill behålla Gotlandsveckan som ett stående inslag och skjuter därför till 300 000 kronor.

1,3 miljoner på det brottsförebyggande arbetet

Gängkriminalitet är inte längre begränsat till storstäderna. Nätverken börjar sprida sig till andra delar av landet och det är tyvärr ett faktum att kriminella nätverk har etablerat sig även på Gotland. Omfattningen är än så länge begränsad och vi ser tack och lov inte alls samma användning av våld som i till exempel Stockholm. Men nätverken - vars huvudsysselsättning är narkotikaförsäljning - jobbar aktivt med nyrekrytering i bland annat skolor. Detta måste tas på största allvar, då en tillväxt av nätverken snabbt kan eskalera och leda till ökat nyttjande av narkotika, ökad otrygghet och ökning av våld. Vi behöver helt enkelt agera nu.

Förutom gängbrottslighet ser vi också andra typer av brott, där ett mer omfattande förebyggande arbete och samarbete med polis kan göra stor nytta. Olika typer av bedrägerier är en typ av brottslighet som har ökat rejält de senaste åren. Vi är heller inte förskonade från våld, både i offentliga miljöer eller inom hemmets väggar.

Därför tillför vi 1,3 miljoner kronor till det brottsförebyggande arbetet för ambitionshöjning och genomförande, vilket är 500 000 mer än S&M-styret.

En halv miljon extra på Studieförbunden för aktiviteter och kulturell verksamhet över hela ön.

Till skillnad från Tidöpartierna ser vi värdet av en stark folkbildning. Det är en oroväckande utveckling vi ser när de samlade resurserna för utbildning skärs ned i landet. Detta hotar folkbildningen och studieförbundens verksamhet och kommer slå hårt mot många människor som exempelvis står långt från arbetsmarknaden, människor med funktionsvariationer och inte minst de som bor på landsbygden. Folkbildningen står för mycket av kulturutbudet runt om på Gotland.

Egentligen behöver staten ta sitt fortsatta ansvar, men för att det inte ska få för stora konsekvenser tillför vi 500 000 kronor för att stötta den gotländska folkbildningen.

1,5 miljoner till EU-valet 2024

4 miljoner extra på Räddningstjänsten

Det är viktigt att människor runt om på Gotland kan känna sig trygga och säkra. Människors rätt till skydd och säkerhet när olyckan är framme ska vara självklar också på lands- och i glesbygd. Räddningstjänsten gör ett fantastiskt jobb som räddar liv. Men, de måste få bättre förutsättningar.

Vi ser dessutom ett behov av att fortsätta utveckla förutsättningarna att verka under höjd beredskap.

Därför skjuter vi till 4 miljoner kronor för räddningstjänstens verksamhet på hela Gotland.

Tekniska nämnden (+25,3 miljoner)

13 miljoner tillförs kollektivtrafiken

I tider med hög inflation och kostnadsökningar är det särskilt den grupp som använder kollektivtrafiken som drabbas hårdast. Att bibehålla ett attraktivt utbud av kollektivtrafik till överkomliga priser är nödvändigt om kollektivtrafiken ska fortsätta vara en grön motor i transportsektorns omställning.

För att möta de ökade kostnaderna som följer av kostnadsutveckling och inflation under 2024 avsätter vi 13 miljoner kronor till kollektivtrafiken.

1,8 miljoner på underhåll av enskilda vägar vilket är en viktig landsbygdssatsning

Kvaliteten på många enskilda vägar med stadsbidrag på ön är inte acceptabel och innebär allvarliga trafiksäkerhetsrisker och längre restider när hastigheter behöver sänkas. Potthål ska inte få ligga kvar år efter år utan att repareras. Därför satsar Centerpartiet 2 miljoner kronor på underhåll av Gotlands enskilda vägar.

Satsning på omställning till fossilfria drivmedel: 1 miljon

Utbyte av fossildrivna arbetsmaskiner bidrar förutom med mindre utsläpp av klimatgaser, till mindre buller, bättre luftkvalitet och bättre arbetsmiljö, därför skjuter vi till 1 miljon kronor som en del i omställningen med arbetet med att byta bränsle i regionens arbetsmaskiner.

1 miljon till åtgärder för att trappa upp arbetet med Klimtomställning

Det är viktigt att vi har resurser för att aktivt jobba med konkreta åtgärder för att bromsa klimatförändringarna och att vi verkligen klarar att gå före i omställningen till hållbart och robust samhälle enligt målen i Vårt Gotland 2040.

1 miljon för att komma i gång med Klimatanpassningsarbetet

Parallellt med den ekonomiska krisen befinner sig världen också i en alltmer påtaglig klimatkris, som blir allt tydligare med sommarens extremväder; med både torka och översvämningar under samma säsong. Med väl genomtänkt klimatanpassningsarbete skapas motståndskraft, ur ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt perspektiv; såväl i städer som på landsbygd, därför satsas 1 miljon kronor för att starta arbetet.

1 miljon till förbättrad luftkvalitet i Visby

I våras hade Visby sämst luft i landet. Mätningar visade på för stor mängd av små partiklar (PM10) i luften. Av alla luftföroreningar i stadsluften är partiklarna den grupp som har starkast koppling till negativa hälsoeffekter. Som en del i Centerpartiets aktiva arbete inom klimat och miljö avsätter vi 1 miljon kronor till det fortsatta arbetet med att få ner graden skadliga partiklar i luften.

Barn- och utbildningsnämnden (+64,6 miljoner)

10 miljoner för fler elever som klarar skolan med godkända resultat

Alla elever har rätt till en likvärdig skola av hög kvalitet. Förmågan att läsa, skriva och tala svenska är nyckeln till kunskap och till det svenska samhället. Det skapar förutsättningar för livsresor. För Centerpartiet är det viktigt att varje elev möts av höga förväntningar och ges stöd för att kunna nå kunskapsmålen och förverkliga sina drömmar. Det är avgörande för att motverka ett växande utanförskap.

Vi vill se en stärkt och utbyggd elevhälsa som arbetar förebyggande. Det behövs bättre samverkan mellan skolhälsovården, hälso- och sjukvård och socialtjänst för att barn och unga ska få rätt vård och stöd. Att främja skolnärvaro är en viktig uppgift för skolan och dess personal eftersom vi vet att fullgjord skolgång och att gå ut skolan med fullständiga slutbetyg är en av de viktigaste skyddsfaktorerna mot psykisk ohälsa och kriminalitet. Även den anpassade skolan behöver mer resurser för att kunna utföra sitt viktiga uppdrag, då elevantalet har ökat.

Därför satsar vi 10 miljoner kronor extra på att fler elever ska klara skolan för att kunna göra sin livsresa, stärka elevhälsan och att öka närvaro i skolan.

Nya Alléskolan och ny förskolebyggnad i Väskinde medför 6,5 miljoner i höjda hyreskostnader, som nu tillförs i budgeten.

Socialnämnden (+ 97,5 miljoner)

6,5 miljoner i satsningar på medarbetare, ledarskap och familjehem

Den viktigaste åtgärden just nu för att på både kort och lång sikt bygga en kostnadseffektiv verksamhet med hög kvalitet är att satsa på kompetensutveckling av medarbetare och ledare. På så sätt kan varje anställd leverera efter sin fulla potential. Vi är övertygade om att det många anställda har både idéer och en vilja att utveckla och förbättra den verksamhet de jobbar med. För att all den utvecklingspotential ska bli verklighet så krävs ledare som ser och hör sina anställda, och som kan stötta i utvecklingsarbetet. Det är viktigt att stärka både medarbetarskapet och ledarskapet, utveckla organisationskulturen och skapa rimliga chefsområden; där cheferna får goda förutsättningar för ett nära ledarskap.

Detta, tillsammans med höjda ersättningar till familjehem – en väldigt viktig resurs för att kunna ge alla barn en bra start i livet och för att täcka lönepåslaget på 3000 kronor i månaden som de nyutbildade undersköterskorna, gör att vi skjuter till 6,5 miljoner kronor till socialförvaltningen

15 miljoner till LSS

Centerpartiet vill gå tillbaka till det som är ursprungstanken med Lagen om stöd och service (LSS) – att ge personer med funktionsnedsättning rätten att leva som alla andra. Vi måste öka tryggheten för alla de barn, vuxna och deras anhöriga som är beroende av LSS för att klara sin vardag. Ingen ska behöva känna oro för att inte få den hjälp de behöver. LSS har under lång tid varit underfinansierat.

Därför tillför vi nu 15 miljoner kronor.

Miljö- och byggnämnden (+5 miljoner)

1 miljon för att få fram byggklar mark och öka bostadsbyggandet

Gotland är attraktivt och vi behöver öka befolkningen framförallt i arbetsför ålder, men vi har bostadsbrist. Därför behöver vi öka bostadsbyggandet, få fram byggbar mark och jobba med aktiv markpolitik över hela Gotland.

Vi i Centerpartiet anser att det behövs göras en inventering av byggbar mark över hela ön och att Region Gotland utifrån inventeringen sedan behöver förbereda byggklar mark som ett led i arbetet med aktiv markpolitik framåt. Arbetet kan med fördel ske i samråd med utvecklingsbolag och markägare.

Därför tillför vi 1 miljon kronor till förstärkning av arbetet med inventering, planläggning och för att öka byggandet, tillsammans med medel för att klara den gröna omställningen.

Hälso- och sjukvårdsnämnden (+139,3 miljoner)

Hälso- och sjukvården får ett extra tillskott på 30 miljoner för att minska underskottet

En god hälso- och sjukvård är helt avgörande för Gotlands utveckling och vår välfärd framåt. Samtidigt står gotländsk sjukvård inför förutsättningar och utmaningar som inte är jämförbara med någon annan region i och med vårt ö-läge. Våra unika förutsättningar med regiongräns bestående av vatten och i jämförelse begränsade transportmöjligheter gör att samverkan med andra sjukhus försvåras och i många fall är helt omöjliga. Trots vårt läge och befolkningstal behöver det finnas ett fullvärdigt akutsjukhus på Gotland – vilket är väldigt kostnadsdrivande. Dessutom har Gotland ett centralt läge i Sveriges försvarsförmåga, där en helt avgörande funktion är fungerande sjukvård sett ur totalförsvarssynpunkt.

Därför skjuter vi nu till 30 miljoner kronor utöver redan beslutade medel i juni för att täcka de generella kostnadsökningarna och stora budgetunderskotten som verksamheten kämpar med. För att på sikt få en sjukvårdsbudget i balans krävs tillskott av statliga medel genom kostnadsutjämning. Denna fråga drivs av Centerpartiet både på lokal och nationell nivå.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden (+22,1 miljoner)

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har en budget i balans, och tillförs 22,1 miljoner totalt ur resursfördelningsmodellen för ökade kostnader.

Driftbudget 2024 (mnkr)

	Budget 2024 RS au 2023-10-06	Budget 2024 Centerpartiet
Personalkostnadskompensation		
Generell personalkostnadskompensation	133,5	133,5
Summa personalkostnadskompensation	133,5	133,5
Resursfördelningsmodeller		
Resursfördelningsmodell BUN	3,5	3,5
Resursfördelningsmodell GVN	9,3	9,3
Resursfördelningsmodell HSN	50,3	50,3
Resursfördelningsmodell SON	32,4	32,4
Summa resursfördelningsmodell	95,5	95,5
Externa avtal och interna prishöjningar		
Externa avtal	54,7	54,7
Interna priser regionstyrelseförvaltningen	4,5	4,5
Interna priser teknikförvaltningen (försörjningsavdelningen)	6,8	6,8
Förändring internhyra 7,8 %	34,1	34,1
Summa externa avtal och interna priser	100,1	100,1
Effektivisering		
Regionstyrelsen, regionstyrelseförvaltningen	-4,0	-4,0
Regionstyrelsen räddningstjänst	0,0	0,0
Tekniska nämnden	-1,0	-1,0
Miljö- och byggnämnden	0,0	0,0
Barn- och utbildningsnämnden	-8,5	-8,5
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	-2,5	-2,5
Socialnämnden	-15,0	-15,0
Hälso- och sjukvårdsnämnden	-21,0	-21,0
Summa effektivisering	-52,0	-52,0
Ramtillskott		
Valnämnden EU-val 2024	1,5	1,5
RS/RSF Ökade måltidskostnader	4,0	
RS/RSF Ökade måltidskostnader och näraproducerat		5,0
RS/RSF Gotlandsveckan	0,3	0,3
RS/RSF Brottsförebyggande arbete	0,8	1,3
RS/RSF Resurscentrum konst	0,3	
RS/RSF Förstärkning Kultur och fritid	1,5	

RS/RSF	Studieförbund		0,5
RS/RT	Generellt ramtillskott	3,0	4,0
TN	Indexökning kollektivtrafik	13,0	13,0
TN	Underhåll enskilda vägar		1,8
TN	Utbyte drivmedel	1,0	1,0
TN	Klimatanpassning	1,0	1,0
TN	Genomförandeåtgärder klimatomställning		1,0
TN	Åtgärder luftkvalitet	1,0	1,0
BUN	Anpassad skola	5,4	
BUN	Anpassad skola, ökad närvaro, elevhälsa, höjda resultat		10,0
BUN	Högre hyra Väskinde/Alléskolan	6,5	6,5
BUN	Omsorg kväll och helg	1,5	
SON	Lönesatsning nya undersköterskor	4,6	
SON	Lönesatsningar undersköterskor, merkostnader familjehem, rimliga chefsområden		6,5
SON	LSS - ramtillskott	15,0	15,0
HSN	Generellt ramtillskott	40,0	30,0
MBN	Förstärkning öka byggande		1
	Summa ramtillskott	100,4	100,4
	Övriga förändringar		
	Höjning internränta	7,0	7,0
	Tidigare beslutade anslag	2,0	2,0
	Summa övriga förändringar	9,0	9,0
	Summa förändring budget 2024	387	387
	Preliminärt resultat före avstämningen	-27	-27
	Avsatt för utökning i resultatplanen (personalkostnadskompensation, prisökningsreserv, resursfördelning, effektivisering)	286	286
	Budgeterat resultat 2024	-127	-127

Resultatmål 2 % = 133 mnkr

RS § 336:3**Budget 2024-2026**

Bilaga § 336:3

Saga Carlgren (V) yrkar på följande driftbudget för V.

Driftbudget 2024 (mnkr)

A. Personalkompensation	
Generell personalkostnadskompensation	133,5
Summa personalkostnadskompensation	133,5
B. Resursfördelningsmodeller	
Resursfördelningsmodell BUN	3,5
Resursfördelningsmodell GVN	9,3
Resursfördelningsmodell HSN	50,3
Resursfördelningsmodell SON	32,4
Summa Resursfördelningsmodell	95,5
C. Externa avtal och interna prishöjningar	
Externa avtal	54,7
Interna priser regionstyrelseförvaltningen	4,5
Interna priser teknikförvaltningen (försörjningsavdelningen)	6,8
Förändring internhyra 7,8 %	34,1
Summa Externa avtal och interna priser	100,1
D. Effektiviseringar	
Regionstyrelsen, regionstyrelseförvaltningen	-4,0
Regionstyrelsen, räddningstjänsten	0,0

Tekniska nämnden	-1,0
Miljö- och byggnämnden	0,0
Barn- och utbildningsnämnden	0,0
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	0,0
Socialnämnden	-15,0
Hälso- och sjukvårdsnämnden	-21,0
Summa effektivisering	-52,0
E. Ramtillskott	
RS, regionstyrelsen	
EU-val 2024	1,5
Kultur och folkbildning	5,0
Ökade måltidskostnader	4,0
Gotlandsveckan	0,3
Brottsförebyggande arbete	0,8
Resurscentrum konst	0,3
Förstärkning Kultur- och fritid	1,5
Räddningstjänsten Generellt ramtillskott	3,0
TN, Tekniska nämnden	
Indexökning kollektivtrafik	13,0
Utbyte drivmedel	1,0
Klimatanpassning	1,0
Åtgärder luftkvalitet	1,0
BUN, Barn- och utbildningsnämnden	
Anpassad skola	5,4
Utökad hyra Väskinde/Alléskolan	6,5

Omsorg kväll och helg	1,5
Ungdomsverksamhet	5,0
SON, Socialnämnden	
Lönesatsning nya undersköterskor	4,6
LSS	15,0
HSN, Hälso- och sjukvårdsnämnden	
Generellt ramtillskott	40,0
Summa ramtillskott	110,4
F. Övriga förändringar	
Höjning internränta	7,0
Tidigare beslutade anslag	2,0
Summa övriga förändringar	9,0
Summa justeringar (A+B+C+D+E+F)	408
Budgeterat resultat 2024	-148
Användande av resultatutjämningsreserv	-148
Balanserat resultat	0

Budget för Region Gotland 2024

Vänsterpartiets förslag i ord

- Slopa besparingarna på förskola och skola.
- Satsa på kultur och folkbildning
- Satsa på meningsfulla aktiviteter för unga.

Vänsterpartiet Gotland
Österväg 5, 621 45 VISBY
Telefon: 0498-26 99 08 saga.carlgren@gotland.se
gotland.vansterpartiet.se

Inledning

Årets budgetarbete har präglats av en orolig omvärld och den påverkan som det har på ekonomin i Sverige. Region Gotland kommer liksom alla andra regioner i landet att behöva lägga en minusbudget för 2024. Inflationen och kostnadsökningarna som nu drabbar hushållen hårt, går också ut över regioner och kommuner och därmed vår gemensamma välfärd. Inför budgetarbetet saknades det enligt SKR 28 miljarder bara för att upprätthålla den välfärd vi har idag. Prognosen har försämrats ytterligare sedan dess. Samtidigt vet vi att det finns mycket som behöver bli bättre. I det läget väljer regeringen att bara öka de generella statsbidragen med 10 miljarder. Det är en politik för nedskärningar och masssuppsägningar.

Regeringen väljer att prioritera skattesänkningar för de rikaste och sänkt skatt på exempelvis snus, diesel och plastpåsar istället för att säkra kvaliteten i skolan, äldreomsorgen och sjukvården genom den ekonomiska krisen.

För Region Gotlands del innebär det att vi får mycket svårt att finansiera den välfärd gotlänningarna har rätt till. Sjukvårdens underskott växer trots att våra höga kostnader i hög grad beror på ö-läget och inte kan påverkas. Så länge staten inte kompenserar Gotland för de merkostnader som ö-läget innebär, som framförallt finns inom sjukvården, kommer vi tvingas flytta pengar från skola, förskola och äldreomsorg till sjukvården. Det håller inte i längden.

Socialdemokraterna och moderaterna på Gotland har lagt en budget för 2024 som har ambitionen att täcka de ökade kostnader som finns i verksamheterna inom Region Gotland och inte göra några nya satsningar. Trots den återhållsamma hållningen hamnar deras budgetförslag på -127 miljoner kronor. Regeringen och Sverigedemokraternas politik innebär en nästan omöjlig situation att lägga budget för Region Gotland i och det lokala styrets ambition att värna välfärden är god. Samtidigt vet vi att den föreslagna budgeten inte räcker till. Vi är särskilt bekymrade över de besparingar inom utbildningssektorn som finns i budgeten. Inom skolans område har man på några få år sparat många miljoner och det börjar märkas när det gäller elevernas resultat, arbetsmiljön för personal och elever och att den problematiska skolfrånvaron fortsätter öka.

I utbildnings- och arbetslivsförvaltningens delårsrapport 1:2023 går att läsa:

“Skolan har under en följd av år tagit stort ansvar för en ekonomi i balans, ca 100 miljoner kronor har sparats på sex år”

Under många år har det i budgetarna funnits så kallade “effektiviseringar”. Tanken att det sannolikt går att göra saker smartare och bättre är lovvärd men i praktiken har det ofta inte varit några effektiviseringar utan istället rena neddragningar. Att det finns färre socialpedagoger i skolorna eller fler barn per pedagog i förskolan är inte nödvändigtvis effektivare utan ofta bara sämre.

Det finns inget kvar att spara på. Nu behöver skolan och förskolan istället stärkas och få resurser att vara den viktigaste insatsen på vägen mot ett gott liv. I besvärliga tider är det extra viktigt att pengarna går dit de bäst behövs. Vänsterpartiet prioriterar förskola och skola.

En välfärd att lita på kräver mer statlig finansiering

Politiken i ett land behöver hänga ihop, från det statliga till det regionala och kommunala. I den ekonomiska kris vi nu befinner oss hade staten behövt ta ett större ansvar för att undvika en välfärdskris. Enligt SKR:s bedömning inför budgetarbetet saknades 28 miljarder i regioner och kommuner 2024. Vänsterpartiet är det enda parti som i sin budgetmotion i riksdagen faktiskt tar höjd för det och dessutom avsätter medel för att utveckla välfärden. För Region Gotland skulle det innebära runt:

- **60 miljoner mer till regional verksamhet (hälso- och sjukvården, kollektivtrafik, kultur)**
- **60 miljoner mer till kommunal verksamhet (skola, förskola, äldreomsorg, socialtjänst m.m.)**

Detta i generella statsbidrag som alltså går rakt in och finansierar den verksamhet vi har idag, utan krav på nya uppgifter eller ambitionshöjningar. Vänsterpartiets budgetmotion i riksdagen innehåller också andra satsningar på välfärden som skulle behövas på Gotland. **Runt 12 miljoner mer än regeringen i statsbidrag till gotländsk skola. Runt 6 miljoner mer än regeringen i riktade bidrag till den gotländska socialtjänstens arbete med unga i riskgrupp.**

Dessutom mer pengar till idrott, kultur, studieförbund och folkhögskola och bibliotek.

Regeringens budget sviker också kommuner och regioner när det gäller det nödvändiga klimatarbetet. Även här kan man lita på Vänsterpartiet. Vänsterpartiet satsar bland annat på:

- Sverigebiljett för billigare kollektivtrafik: 450 kr/mån
- Investeringsstöd för nyinvesteringar och utbyggnad i kollektivtrafik
- Investeringsstöd nyproduktion av bostäder
- Energieffektivisera miljonprogrammet
- Åtgärda underhållsskulden av järnvägen
- Satsa på havsbaserad vindkraft
- Stärk skyddet av värdefull natur
- Bevara naturvärden och återskapa våtmarker

Allt detta skulle kraftigt underlätta för Region Gotlands arbete med klimatomställning och klimatanpassning. Med Sverigedemokraterna och regeringens politik blir det arbetet mycket svårare och dyrare för gotlänningarna.

Slopa besparingarna på förskola, skola, gymnasium och folkhögskola

Det finns inte något utrymme för besparingar i skolan. Tvärtom behövs mer pengar för att kunna möta de behov som finns. Andelen elever med problematisk skolfrånvaro är allt för hög och allt pekar på att den kommer att fortsätta öka. Vi behöver också jobba för att en högre andel elever blir behöriga till gymnasiet då vi vet att det är en mycket stor riskfaktor att inte komma vidare från grundskolan. För de elever som slutar grundskolan med ofullständiga betyg behöver det också finnas alternativ som förhindrar att de i framtiden hamnar i utanförskap.

Den psykiska ohälsan bland unga är stor och ökar. Därför behöver även elevhälsan stärkas.

Behoven av speciallärare liksom ämneslärare är fortsatt stort och vi kan inte riskera att tappa de lärare vi har vilket är risken med ytterligare besparingar.

Vänsterpartiet föreslår att inga effektiviseringar inom BUN och GVN ska finnas i Region Gotlands budget för 2024. Eventuella effektiviseringar verksamheten kan åstadkomma under året ska oavkortat gå till skolans behov. Med majoritetens förslag till budget bedömer vi risken som stor att situation i skolan på Gotland försämras. Det är ett kortsiktigt tänk som i långa loppet kommer att bli kostsamt.

Borttagna besparingar:

8,5 mnkr BUN

2,5 mnkr GVN

Meningsfull fritid för barn och unga

I ekonomiskt utmanande tider är det viktigare än någonsin att utjämna skillnaderna i förutsättningar för barn och unga. När familjer har svårt att få sin ekonomi att gå ihop är risken stor att det skärs ner i barn och ungas möjlighet till en meningsfull fritid. Det går att spara in på en fritidsaktivitet men det går inte att låta bli att betala hyran. Därför kan vi i nuläget inte riskera att utbudet av aktiviteter för barn och unga minskar. Vi behöver istället satsa.

Det är viktigt med god tillgång till öppen ungdomsverksamhet på hela Gotland. I södra Visby finns både ungdomsgården Puma och numera även ungdomskulturhuset Fenix. I norra Visby finns det just nu inget motsvarande. Personal på skolorna i Bingeby-området uttrycker stor oro inför vad som händer med områdets barn och unga efter att skoldagen tagit slut. Många röster höjs även från civilsamhället om att något mer måste till. Här behöver vi göra en satsning för att förebygga de konsekvenser vi vet att vi kommer få längre fram, när unga lämnas åt sitt eget öde utan meningsfulla fritidsaktiviteter.

Kommunen behöver se till att det finns en öppen verksamhet som kan fånga upp även de som inte idrottar eller är aktiva i andra föreningar. Detta gäller naturligtvis inte bara i de ovan nämnda områden utan på hela ön där vi t.ex. behöver se över öppettider på de ungdomsgårdar som finns så att vi säkerställer att barn och unga har tillgång till en meningsfull fritid.

Om vi inte satsar nu kommer det att kosta imorgon. Vi är ännu så länge förskonade här på Gotland om vi ser till utvecklingen på många håll i Sverige. Det vore oansvarigt och kortsiktigt att inte göra vad vi kan för att se till att det förblir så. Därför vill Vänsterpartiet se en satsning på öppen verksamhet för barn och unga på hela Gotland och en ny verksamhet i Bingeby.

Vi satsar

5 mnkr på ungdomsverksamheten

Kultur och folkbildning

Kultur och folkbildning är två avgörande komponenter i ett samhälle där människor trivs och har möjlighet att växa. Under många år har underfinansieringen av välfärden generellt också utarmat dessa verksamheter. Att kultur och bildning finns tillgängligt för alla oavsett plånbok är viktigt för att vi människor ska få mötas, uppröras, utvecklas och tänka om och tänka nytt. Det kan inte vara ett privilegium för några få, som har råd. Nu när många har svårt att få ekonomin att gå ihop är det extra viktigt att göra vad vi kan för att kulturen och folkbildningen ska kunna vara de byggstenar vi kan bygga meningsfullhet av, trots dålig ekonomi. Det har de senaste åren gjorts flera utredningar som visar på vad vi skulle behöva för att stärka kulturen på Gotland. Det handlar bland annat om att förstärka stöden till fria kulturskapare och kulturarrangörer som länge varit för små.

Ur tjänsteskrivelse:

“Region Gotlands resurssättning på kulturområdet har halkat efter övriga Sverige. I bidragsöversynens kartläggning framgår i jämförelsen med de 10 utvalda kommunerna att det skulle krävas en ramutökning för kulturområdet på 22 mnkr för att nå medeltalet för kommunala kulturmedel. Det är i kategorin ”allmänt”, där bland annat stödgivning, barnkultur, infrastruktur m m ingår, som Gotland bottennoteras.”

Dessutom riktar nu regeringen och sverigedemokraterna stora neddragningar mot studieförbunden och tidigare även folkhögskolorna i statsbudgeten. Det är en politik som riskerar att drabba Gotland och vårt kulturliv mycket negativt. Även när det gäller detta behöver vi förstärka den regionala budgeten.

Citat Håkan Steen, Aftonbladet kultur

“När **Håkan Hellström** i dag hyllas som ”lönsam” kultur känns det värt att påminna om att **Broder Daniel** började som en studiecirkel.”

Trots att mycket behöver göras för att kunna uppfylla den antagna kulturplanen och behoven är mycket stora är kulturen inte prioriterad i S & M-styrets budget. Inte heller vi kan i årets budget finansiera allt som skulle behövas. Men vi behöver röra oss åt rätt håll. Framförallt behövs förstärkningar när det gäller medel för barnkultur, stöd till fria kulturutövare och arrangörer och till studieförbunden.

Därför satsar vi

5 mnkr på kultur och folkbildning

RS § 336:4 **Budget 2024-2026**

Bilaga § 336:4

Johan Asplund (KD) yrkar på följande driftbudget för KD.

Driftbudget 2024 (mnkr)

A. Personalkompensation	
Generell personalkostnadskompensation	133,5
Summa personalkostnadskompensation	133,5
B. Resursfördelningsmodeller	
Resursfördelningsmodell BUN	3,5
Resursfördelningsmodell GVN	9,3
Resursfördelningsmodell HSN	50,3
Resursfördelningsmodell SON	32,4
Summa Resursfördelningsmodell	95,5
C. Externa avtal och interna prishöjningar	
Externa avtal	54,7
Interna priser regionstyrelseförvaltningen	4,5
Interna priser teknikförvaltningen (försörjningsavdelningen)	6,8
Förändring internhyra 7,8 %	34,1
Summa Externa avtal och interna priser	100,1
D. Effektiviseringar	
Regionstyrelsen, regionstyrelseförvaltningen	-4,0
Regionstyrelsen, räddningstjänsten	0,0

Tekniska nämnden	-1,0
Miljö- och byggnämnden	0,0
Barn- och utbildningsnämnden	-8,5
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	-2,5
Socialnämnden	-15,0
Hälso- och sjukvårdsnämnden	-21,0
Summa effektivisering	-52,0
E. Ramtillskott	
RS, regionstyrelsen	
EU-val 2024	1,5
Ökade måltidskostnader	
Ökade måltidskostnader och närproducerat	5,0
Gotlandsveckan	0,3
Brottsförebyggande arbete	1,3
Resurscentrum konst	
Förstärkning Kultur- och fritid	
Studieförbund	0,5
Räddningstjänsten Generellt ramtillskott	4,0
TN, Tekniska nämnden	
Indexökning kollektivtrafik	13,0
Underhåll enskilda vägar	1,8
Utbyte drivmedel	1,0
Klimatanpassning	1,0
Genomförandeåtgärder klimatomställning	1,0
Åtgärder luftkvalitet	1,0

BUN, Barn- och utbildningsnämnden	
Anpassad skola	
Anpassad skola, ökad närvaro elevhälsa, höjda resultat	10,0
Utökad hyra Väskinde/Alléskolan	6,5
Omsorg kväll och helg	
SON, Socialnämnden	
Lönesatsning nya undersköterskor	
Lönesatsningar undersköterskor, merkostnader familjehem, rimliga chefsområden	6,5
LSS – ramtillskott	15,0
HSN, Hälso- och sjukvårdsnämnden	
Generellt ramtillskott	30,0
MBN, Miljö- och byggnämnden	
Förstärkning öka byggande	1,0
Summa ramtillskott	100,4
F. Övriga förändringar	
Höjning internränta	7,0
Tidigare beslutade anslag	2,0
Summa övriga förändringar	9,0
Summa justeringar (A+B+C+D+E+F)	387
Budgeterat resultat 2024	-127
Användande av resultatutjämningsreserv	-127
Balanserat resultat	0

VI RUSTAR GOTLAND STARKT - Budget 2024

Kristdemokraterna på Gotland

Hela Sverige är i en svår tid, med lågkonjunktur, hög inflation och oro både inom landet och i omvärlden. Under förra mandatperioden såg vi i styret på Gotland att samhällsutvecklingen i närtid skulle ge oss ett tufft ekonomiskt läge, och rustade oss då för att under några år kunna stå emot ett alltför stort fall. Det gör att vi nu, tillsammans med kraftigt ökade statsbidrag till bland annat vården, genom att vara varliga med var vi lägger våra resurser, kan fortsätta att bygga Gotland starkt.

Kristdemokraterna på Gotland gör inga stora utsvävningar från den budget som majoriteten föreslår, men vi ser att man där glömt vissa delar som behövs för att öka tryggheten och stärka samhället. Vi lägger därför tillsammans med Centerpartiet en alternativ budget, med vissa omfördelningar och särskilda satsningar, men med samma budgeterade resultat som majoriteten.

Närproducerade livsmedel

En hög grad av självförsörjning av livsmedel är bra både för miljön och för Gotlands förmåga att klara av tider av oro och samhällsstörningar. Därför behöver vi stärka gotländsk livsmedelsproduktion och de gröna näringarna. **Vi satsar 5 miljoner kronor** på närproducerade livsmedel i Region Gotlands verksamheter och för att täcka upp för ökande måltidskostnader.

Enskilda vägar

Det svenska underhållet av enskilda vägar har länge varit eftersatt, även på Gotland. Regeringen gör för året 2024 en extra satsning på stöd till drift och underhåll i det enskilda vägnätet på Gotlands landsbygd. **Vi satsar 1,8 miljoner kronor** på de enskilda vägarna.

Skolelevers välmående

Vi tror på en skola där ingen lämnas efter, ingen hålls tillbaka och där varje barn behandlas med respekt. Skolan ska fokusera på bildning och skapa förutsättningar för arbetsro. **Vi satsar 10 miljoner kronor** på att stärka elevhälsan, öka närvaron, höja resultaten och förbättra den anpassade skolan.

Familj och äldreomsorg

Alltför många barn växer upp i en destruktiv hemmiljö, och behöver samhällets stöd. I regeringsställning har Kristdemokraterna gjort stora satsningar på att stärka familjehemmen. Den satsningen behöver vi se till att landa rätt.

Både ett gott ledarskap och ett gott medarbetarskap är viktigt för en välfungerande äldreomsorg. Vår satsning innebär ett mer rimligt chefsuppdrag med färre medarbetare per chef, samt lönepåslag för de undersköterskor som utbildats.

Vi satsar totalt 6,5 miljoner kronor för att stärka familjehemmen samt äldreomsorgens ledare och medarbetare.

LSS

Verksamheter för personer med funktionsnedsättning ryms inte inom någon resursfördelningsmodell, och har under många år varit eftersatt ekonomiskt, trots att Region Gotland bedriver arbetet väldigt kostnadseffektivt. Kristdemokraterna har länge jobbat för att öka ramarna för LSS i budgeten, och är glada att vi nu kan göra det. **Vi satsar 15 miljoner kronor** på ramtillskott för LSS.

Ökat byggande

För Gotlands fortsatta utveckling krävs ett ökat byggande av bostäder. Det kräver i sin tur att det finns byggbar mark, som kan göras byggklar. **Vi satsar 1 miljon kronor** på förstärkningar för ökat byggande.

Driftbudget 2024 (mnkr)

	Budget 2024 RS au 2023-10-06	Budget 2024 Kristdemokraterna
Personalkostnadskompensation		
Generell personalkostnadskompensation	133,5	133,5
Summa personalkostnadskompensation	133,5	133,5
Resursfördelningsmodeller		
Resursfördelningsmodell BUN	3,5	3,5
Resursfördelningsmodell GVN	9,3	9,3
Resursfördelningsmodell HSN	50,3	50,3
Resursfördelningsmodell SON	32,4	32,4
Summa resursfördelningsmodell	95,5	95,5
Externa avtal och interna prishöjningar		
Externa avtal	54,7	54,7
Interna priser regionstyrelseförvaltningen	4,5	4,5
Interna priser teknikförvaltningen (försörjningsavdelningen)	6,8	6,8
Förändring internhyra 7,8 %	34,1	34,1
Summa externa avtal och interna priser	100,1	100,1
Effektivisering		
Regionstyrelsen, regionstyrelseförvaltningen	-4,0	-4,0
Regionstyrelsen räddningstjänst	0,0	0,0
Tekniska nämnden	-1,0	-1,0
Miljö- och byggnämnden	0,0	0,0
Barn- och utbildningsnämnden	-8,5	-8,5
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	-2,5	-2,5
Socialnämnden	-15,0	-15,0
Hälso- och sjukvårdsnämnden	-21,0	-21,0
Summa effektivisering	-52,0	-52,0
Ramtillskott		
EU-val 2024	1,5	1,5
Ökade måltidskostnader	4,0	
Ökade måltidskostnader och närproducerat		5,0
Gotlandsveckan	0,3	0,3
Brottsförebyggande arbete	0,8	1,3
Resurscentrum konst	0,3	
Förstärkning Kultur och fritid	1,5	
Studieförbund		0,5
Generellt ramtillskott	3,0	4,0

Indexökning kollektivtrafik	13,0	13,0
Underhåll enskilda vägar		1,8
Utbyte drivmedel	1,0	1,0
Klimatanpassning	1,0	1,0
Genomförandeåtgärder klimatomställning		1,0
Åtgärder luftkvalitet	1,0	1,0
Anpassad skola	5,4	
Anpassad skola, ökad närvaro, elevhälsa, höjda resultat		10,0
Högre hyra Väskinde/Alléskolan	6,5	6,5
Omsorg kväll och helg	1,5	
Lönesatsning nya undersköterskor	4,6	
Lönesatsningar undersköterskor, merkostnader familjehem, rimliga chefsområden		6,5
LSS - ramtillskott	15,0	15,0
Generellt ramtillskott	40,0	30,0
Förstärkning öka byggande		1
Summa ramtillskott	100,4	100,4
Övriga förändringar		
Höjning internränta	7,0	7,0
Tidigare beslutade anslag	2,0	2,0
Summa övriga förändringar	9,0	9,0
Summa förändring budget 2024	387	387
Preliminärt resultat före avstämningen	-27	-27
Avsatt för utökning i resultatplanen (personalkostnadskompensation, prisökningsreserv, resursfördelning, effektivisering)	286	286
Budgeterat resultat 2024	-127	-127

Resultatmål 2 % = 133 mnkr

RS §**Budget 2024-2026****336:5** Bilaga

§ 336:5

Jennifer Medin (MP) yrkar på följande driftbudget för MP.

Driftbudget 2024 (mnkr)

A. Personalkompensation	
Generell personalkostnadskompensation	133,5
Summa personalkostnadskompensation	133,5
B. Resursfördelningsmodeller	
Resursfördelningsmodell BUN	3,5
Resursfördelningsmodell GVN	9,3
Resursfördelningsmodell HSN	50,3
Resursfördelningsmodell SON	32,4
Summa Resursfördelningsmodell	95,5
C. Externa avtal och interna prishöjningar	
Externa avtal	54,7
Interna priser regionstyrelseförvaltningen	4,5
Interna priser teknikförvaltningen (försörjningsavdelningen)	6,8
Förändring internhyra 7,8 %	34,1
Summa Externa avtal och interna priser	100,1
D. Effektiviseringar	
Regionstyrelsen, regionstyrelseförvaltningen	-4,0
Regionstyrelsen, räddningstjänsten	0,0

Tekniska nämnden	-1,0
Miljö- och byggnämnden	0,0
Barn- och utbildningsnämnden	-8,5
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	-2,5
Socialnämnden	-15,0
Hälso- och sjukvårdsnämnden	-21,0
Summa effektivisering	-52,0
E. Ramtillskott	
RS, regionstyrelsen	
EU-val 2024	1,5
Ökade måltidskostnader	4,0
Gotlandsveckan	0,0
Brottsförebyggande arbete	0,8
Resurscentrum konst	0,3
Studieförbund	0,4
Förstärkning Kultur och fritid	5,0
Räddningstjänsten Generellt ramtillskott	4,0
TN, Tekniska nämnden	
Indexökning kollektivtrafik	13,0
Utbyte drivmedel	1,0
Klimatanpassning	1,8
Åtgärder luftkvalitet	3,6
Stadslinjenätet	9,0
BUN, Barn- och utbildningsnämnden	
Anpassad skola	5,4

Utökad hyra Väskinde/Alléskolan	6,5
Barn- och elevhälsa	3,5
Omsorg kväll och helg	1,5
Näringspott till skolan	3,7
GVN Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	
Barn- och elevhälsan	3,7
SON, Socialnämnden	
Lönesatsning nya undersköterskor	4,6
LSS – ramtillskott	15,0
HSN, Hälso- och sjukvårdsnämnden	
Generellt ramtillskott	40,0
Summa ramtillskott	126,4
F. Övriga förändringar	
Höjning av skattesats (+20 öre)	-26,0
Höjning internränta	7,0
Tidigare beslutade anslag	2,0
Summa övriga förändringar	-17,0
Summa justeringar (A+B+C+D+E+F)	386,5
Budgeterat resultat 2024	-127
Användande av resultatutjämningsreserv	-127
Balanserat resultat	0

Gotland kan inte vänta

En budget för Region Gotland 2024
För klimat, välfärd och folkbildning.

"Med ett förändrat klimat ökar riskerna i våra samhällen". Det handlar bland annat om ökade risker för översvämning i framförallt strandnära bebyggelse, ökad belastning på avloppssystem, ökad risk för ras, skred, kust- och stranderosion. Klimatförändringarna medför även längre perioder utan regn, vilket ökar risken för skogsbränder. De kan också leda till brist i vattenförsörjningen. De högre temperaturerna som följer av klimatförändringarna kan få biologiska och ekologiska konsekvenser som exempelvis negativ påverkan på livsmedelsproduktionen eller sämre kvalitet på dricksvattnet. Högre temperaturer, som värmebölja, kan dessutom snabbt ge negativa hälsoeffekter, särskilt för sårbara grupper."
- ur SKR:s ekonomirapport 17 oktober 2023

Klimatanpassning

Teknikförvaltningen, som har ansvar för majoriteten av regionens konkreta klimatanpassningsåtgärder, har begärt 1,8 miljoner för två tjänster som skall starta och utveckla regionens klimatanpassningsarbete, inklusive ta fram mål och åtgärder för nya insatsområden som effekterna av värme och torka. Majoriteten (S&M) har endast bifallit 1 miljon vilket endast räcker till en tjänst och därmed försvårar och försenar arbetet med klimatanpassningen. Lagkraven som nu skyndat på arbetet med Klimatanpassningsplanen trädde i kraft för flera år sedan och vi har nu inte tid att smygstarta. Det är hög tid för Region Gotland att komma ikapp verkligheten.

I det inledande skedet handlar klimatanpassningsarbetet främst om att revidera den Klimatanpassningsplan som antogs av fullmäktige den 23 oktober. Det är viktigt att vi arbetar efter en plan som i sin helhet är anpassad efter gotländska förutsättningar och som innefattar även klimateffekterna torka och värmebölja. Det behövs ett gediget förarbete så att vi sedan kan satsa på rätt åtgärder.

- Vi i Miljöpartiet vill därför skjuta till hela det belopp som Tekniska nämnden begärt, det vill säga 1,8 miljoner kronor.

Vi ska inte ha landets sämsta luftkvalitet

Det har sedan länge funnits en åtgärdsplan för att komma till rätta med den katastrofalt dåliga luftkvaliteten längs Norra Hansegatan i Visby, men det har inte tillsatts resurser för att genomföra åtgärderna. Det är inget annat än en skandal som riskerar att ge allvarliga konsekvenser för folkhälsan. Den farliga luften runt Östercentrum drabbar alla, såväl de som bor eller arbetar där som besökare från hela ön, från fastlandet och från utlandet.

Under 2024 planerar förvaltningen att testa olika metoder för att reducera mängden skadliga partiklar i luften så att inte Visby även fortsatt har en av Sveriges farligaste luftmiljöer. För att kunna testa olika lösningar parallellt och därmed snabbt hitta en lösning har förvaltningen begärt 3,6 miljoner men endast beviljats 1 miljon av majoriteten.

- Mot den bakgrunden vill MP ge tekniska förvaltningen resterande 2,6 miljoner kronor för sitt livsviktiga arbete med att åtgärda luftkvaliteten i Visby. Vi skulle även vilja se en utökad mätning av luftkvaliteten, även på andra orter.

Fler måste kunna resa kollektivt

"Enligt våra beräkningar kommer den regionala kollektivtrafiken att behöva stora tillskott under lång tid. Framskrivningen bygger på att utbudet ökar i linje med den historiska trenden samt att kollektivtrafiken fortsätter ta tillbaka marknadsandelar." ur SKR:s ekonomirapport 17 oktober 2023

Kollektivtrafiken har länge varit rejält underfinansierad på Gotland och de 13 miljoner som man nu fått i ramtillskott täcker bara kostnadsökningar. De färdiga planer på utveckling och modernisering av såväl stadstrafiken som landsbygdstrafiken som begärts av förvaltningen, med start 2024 för stadslinjenätet, behöver realiseras nu. Att försena omläggningen av stadslinjenätet får enligt tekniska förvaltningen omfattande negativa "dominoeffekter" och riskerar att försena utvecklingen av såväl trafik- som hållplatsutbyggnad med flera år, även på landsbygden.

Nyttjandegraden av kollektivtrafiken på Gotland är enligt statistisk tyvärr bland den lägsta i hela landet. Undersökningar har visat på att många gotlänningar gärna skulle ta bussen - om det bara gick någon. Vi behöver därför på allvar genast sätta igång med arbetet att få en fungerande kollektivtrafik på plats, så att fler gotlänningar kan minska sitt bilresande - till nytta både för klimatet och för den egna plånboken.

- Därför vill MP nu skjuta till 9 miljoner till Tekniska nämnden för att starta upp reformeringen av kollektivtrafiken. Det är verkligen hög tid att bussen blir ett rimligt alternativ för gotlänningen, var hen än bor på ön.

Tidiga och samordnade insatser för barn och unga

"Det samhället tidigt investerar i barn och unga har vi igen mångfalt senare. Kunskapen finns redan. Det vi behöver prioritera är det förebyggande arbetet." - Skolverket

Näringspott till skolan

De allmänna kostnadsökningarna i samhället har slagit hårt mot många gotländska familjer. Under våren larmades det om att barn kommer hungriga till skolan efter helgen och att många föräldrar inte har möjlighet att ens skicka med sitt barn en frukt, vilket i det närmaste förväntas på många skolor. Miljöpartiet stödjer förslaget om att erbjuda barn frukost i skolan, men enligt förvaltningens beräkningar innebär det stora kostnader.

Tanken är också att frukosten ska serveras före skoltid vilket innebär att många barn inte kommer att ha möjlighet att ta del av den. Vi vet att förutsättningarna på de gotländska skolorna ser olika ut, vi tror därför att det på en del skolor är mest ändamålsenligt att erbjuda skolfrukost och på andra att erbjuda varje elev en frukt om dagen.

- Vi vill ge skolorna en näringspott på 3,7 miljoner, som ska fördelas efter varje skolas behov och möjligheter.

Stärkt barn- och elevhälsa

Skolan har fortfarande stora utmaningar med elever som lider av psykisk ohälsa och antalet elever som har behov av insatser från elevhälsan för att nå kunskapsmålen ökar. Elevhälsan har ett viktigt uppdrag att stödja elevers utveckling mot utbildningens mål. Elevhälsoarbetet har dessutom stärkts i skollagen under 2023. En fungerande elevhälsa är avgörande för en likvärdig skola och för ett långsiktigt hållbart Gotland.

- Vi vill utöka elevhälsans ram med 5,3 miljoner fördelat till Barn- och utbildningsnämnden och Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden så att de kan fullfölja sina viktiga uppdrag för en mer likvärdig skola och för ett långsiktigt hållbart Gotland.

Kultur, fritid och folkbildning

Miljöpartiet vill, på grund av rådande omständigheter, se en extra satsning på kultur- och fritidsområdet för hela Gotland. Ett rikt kulturliv har avgörande betydelse för gotlänningars välbefinnande. Att satsa på kulturen blir särskilt viktigt i ekonomiskt tuffa tider. Regeringen tycks ha en annan uppfattning och har valt att istället minska anslag för kultur och folkbildning. Region Gotland kan inte kompensera för usel regeringspolitik, men vi måste göra vad vi kan för att Gotland ska vara ett långsiktigt hållbart samhälle. Vi vill därför förstärka det kulturella ekosystemet och den kulturella infrastrukturen på ön genom att utöka kulturstödet med 5 miljoner. Därutöver vill vi skjuta till 12.5 %, 350 000 kr, i ökade anslag till studieförbunden.

Långsiktiga satsningar kräver en skattehöjning

De satsningar vi gör i vår budget är långsiktiga satsningar för ett hållbart Gotland. Det är tydligt att när det kommer till bland annat kollektivtrafiken så missgynnas Gotland av utjämningsystemet.

Vi kan inte vänta på att den snedfördelningen ska rättas till innan vi på allvar försöker se till att gotlänningar får tillgång till en fungerande kollektivtrafik. Vi kan inte vänta på en omsvängning i regeringens kultur- och folkbildningspolitik, eller ett maktskifte. Vi kan inte vänta på en nationell Ö-politik så att Gotland får jämställda förutsättningar som andra regioner.

Vi föreslår därför en mindre höjning av skattesatsen för att finansiera långsiktiga satsningar inom skola, kultur och folkbildning, minska vårt klimatavtryck, klimatanpassa vårt samhälle och värna folkhälsan. Allt för att långsiktigt hållbart Gotland.

Totalt

Ovanstående satsningar blir totalt, jämfört med majoritetens förslag till driftsbudget:

- 12,4 miljoner i ökat anslag för Tekniska förvaltningen
- 7,2 miljoner i ökat anslag för Barn- och utbildningsförvaltningen
- 4,6 miljoner i ökat anslag för Regionstyrelseförvaltningen
- 1,8 miljoner i ökat anslag för Gymnasie och vuxenutbildningsförvaltningen

Vårt budgetförslag innebär ett resultat på minus 127 miljoner för 2024. Vi föreslår att underskottet återställs från resultatutjämningsreserven.

Vi vill nu trots (eller snarare på grund av) tuffa tider totalt tillföra ytterligare 26 miljoner för ökade satsningar på klimat, välfärd och folkbildning. Detta föreslår vi finansieras genom en skattehöjning på 20 öre, vilket innebär en skattesats på 33,80 %. (Skattesatsen på Gotland har varit oförändrad i snart ett decennium, den höjdes från 33,10 % med 50 öre år 2014)